

Effektiviseringsrapport 2014

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Indhold

Indledning	4
Overordnede resultater af effektivurderingerne	6
Kødsftanalyser - Salmonellahandlingsplan for svin	10
Afsætningsfremme af svinekød i Japan	14
Vurdering af kalve- og oksekød samlede miljøbelastning	18
Sygdomsbekæmpelse primært vedr. plasmacytose hos pelsdyr	22
Robuste økonomiske analyser	26
Økologisk Høstmarked 2014	30
Bilag: Metode	34

1.0 Indledning

1.1 Formål med effektivurderingerne

Formålet med at gennemføre effektivurderinger af udvalgte projekter er tosidet.

For det første gennemføres effektivurderinger for at kontrollere og få dokumenteret viden om anvendelsen af bevillingsmidlerne. Herved opnås indsigt i, i hvilket omfang projekterne lever op til den formålsbeskrivelse, der er anført i ansøgningen til fonden.

For det andet gennemføres effektivurderingerne for at opnå læring og større kendskab til, hvilke konkrete resultater og effekter projekterne munder ud i. I den forbindelse sættes der ikke mindst fokus på, hvordan resultaterne viderefremmes og implementeres af slutbrugerne. Sidstnævnte kommer ikke kun den enkelte slutbruger til gavn men gavner hele samfundet og samfundsøkonomien.

Effektivurderingerne gennemføres med udgangspunkt i Fødevareministeriets bekendtgørelse for landbrugets fonde, hvoraf det fremgår:

"...det påhviler fondene at vurdere effekten af udvalgte aktiviteter".

1.2 Metode

Promilleafgiftsfonden for landbrug (Promilleafgiftsfonden) bevilliger hvert år støtte til flere end 300 projekter inden for hovedformålene i landbrugsstøtloven. Projekterne er kendetegnet ved at være forholdsvist forskellige i deres formål, indhold, projektperiode, størrelse m.v.

For at gøre sammenligning på tværs af de effektivurderede projekter mulig og meningsfuld er det afgørende, at effektivurderingen tager udgangspunkt i den samme teoretiske ramme.

Forandringsteorien udgør et godt teoretisk fundament, når projekter skal effektivurderes, idet den gør det muligt at følge målene for et konkret projekt fra initiering til afslutning. Med denne

grundsten er effektivurderingerne yderligere gennemført med anvendelse af 'målopfyldelses- og effektevaluering'.

Promilleafgiftsfondens bestyrelse besluttede i maj 2014, at alle projekter, der får direkte støtte af Promilleafgiftsfonden, skal effektivurderes. De direkte tilskudsmodtagere i 2014 er:

- Økologisk Landsforening
- Landbrug & Fødevarer
- Videncentret for Landbrug (nu SEGES)
- Forbrugerrådet TÆNK
- Københavns Madhus
- Foreningen Biodynamisk Jordbrug
- Danmarks Biavlforening

For 2014-projekterne betyder det, at 114 projekter har besvaret et effektivurderingsskema. Skemaet sætter fokus på, hvilke resultater projekterne har afstedkommet, og hvilke effekter for landmanden og samfundet de potentielt kan få. En nærmere beskrivelse af metoden findes i bilaget bagerst i rapporten.

1.3 Udvalgte projekter til effektivurdering

Bestyrelsen for Promilleafgiftsfonden har besluttet, at seks projekter på tværs af driftsgrenene skulle interviewes til brug for denne rapport. Disse projekter har således både besvaret et effektivurderingsskema og deltaget i et interview.

Der er ved udvælgelsen af projekterne lagt vægt på, at de er flerårige, og at deres bevilling udgør en relativt stor andel af Fondens samlede bevilling. To af projekterne er desuden blevet eksternt vurderet af eksperter inden for det specifikke faglige område.

De udvalgte projekter er:

1. Svin: Kødssprøve - Salmonellahandlingsplan
2. Svin: Afsætningsfremme af svinekød - Japan
3. Kvæg: Vurdering af kalve- og oksekøds sam-

lede miljøbelastning

4. Pels: Sygdomsbekæmpelse primært vedr. plasmacytose hos mink
5. Tværgående: Robuste økonomiske analyser
6. Tværgående: Økologisk Høstmarked 2014

For de seks udvalgte projekter kan følgende effekter fremhæves:

1. Kødssprøve – salmonellahandlingsplan for svin bidrager til at give slagterier og landmænd indblik i omfanget af smitten med salmonellabakterier i de enkelte besætninger. Derved muliggøres en målrettet indsats mod salmonella i primærproduktionen til gavn for forbrugernes sikkerhed og dermed afsætningsmulighederne.

2. Afsætning af svinekød – Japan medvirker til at sikre en stor afsætning på et marked, hvor priserne og kravene til forarbejdningen er høje. Herved muliggøres en bedre afregning til landmændene og fastholdelse af arbejdspladser på slagterierne.

3. Vurdering af kalve- og oksekøds samlede miljøbelastning er med til at skabe overblik over den samlede produktions miljøbelastning og dermed grundlag for fremtidige indsatser mod forurening, ligesom øget viden forbedrer muligheden for at bevare en god relation til forbrugere.

4. Sygdomsbekæmpelse primært vedr. plasmacytose er med til at sikre en effektiv sygdomsbekæmpelse, som betyder, at farmene er mere omkostningseffektive, og at pelsen er mere værd. Herved kan arbejdspladser bibeholdes på farmene samtidig med, at konkurrenceevnen fastholdes.

5. Robuste økonomiske analyser bidrager, ved hjælp af en lang række analyser og benchmarks, til, at landmanden kan træffe beslutninger på et oplyst grundlag. Et bedre beslutningsgrundlag understøtter driften og dermed økonomien på bedriften.

6. Økologisk Høstmarked 2014 giver forbrugere indsigt i og viden om den økologiske produktion. Herved øges betalingsvilligheden for de dyrere økologiske fødevarer i forhold til konventionelle fødevarer.

I det følgende gives en oversigt over, hvilke konkrete effekter alle 114 effektivurderede projekter bidrager med i forhold til landmanden og samfundet. I de efterfølgende kapitler herefter gennemgås de seks udvalgte projekter enkeltvis.

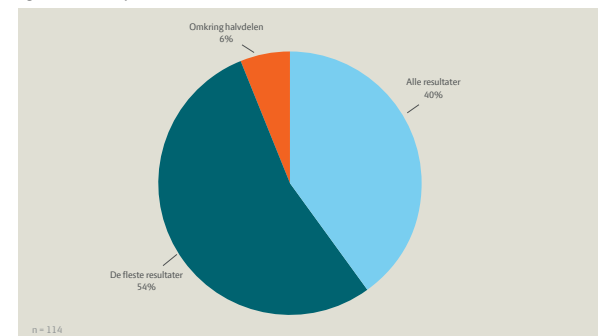
2.0 Overordnede resultater af effektivurderingerne

2.1 Projekterne opnår de forventede resultater

94 pct. af 114 effektivurderede projekter vurderer, at de har opnået alle eller de fleste af de resultater, som de forventede, da projektet blev igangsat. 6 pct. vurderer, at omkring halvdelen af de forventede resultater er blevet indfriet, jf. figur 1 nedenfor.

Projekterne lever dermed grundlæggende op til de mål, der er sat, og som fondsbestyrelsen har bevilget midler til. For de få projekter, som ikke har opnået alle forventede resultater, er de væsentligste årsager, at ekstern finansiering enten ikke er bevilget som forventet, eller at der af forskellige årsager ikke har været adgang til den forudsatte nødvendige ekspertise.

Figur 1 Resultatopnåelse

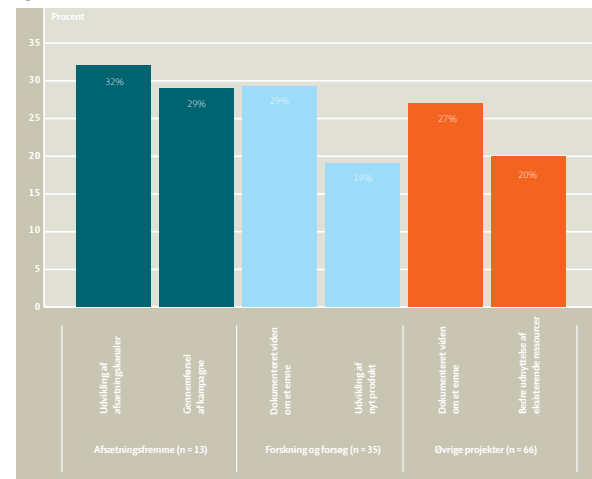

For projekter med fokus på afsætningsfremme af produkter giver 32 pct. af projekterne udtryk for, at udviklingen af afsætningskanaler er det væsentligste resultat, mens 29 pct. angiver, at projekterne primært har bidraget til at gennemføre en kampagne, jf. figur 2.

For forsknings- og forsøgsprojekterne angiver 29 pct., at det primære resultat har været at få dokumenteret viden omkring et specifikt emne, og 19 pct. udtrykker, at udviklingen af et nyt produkt har været det primære resultat.

For de øvrige projekter er det ligeledes dokumenteret viden om et emne, der er det væsentligste resultat (27 pct.), og herudover angiver 20 pct., at projektet bidrager til bedre udnyttelse af eksisterende ressourcer hos producenten.

Figur 2 – Primære resultater.

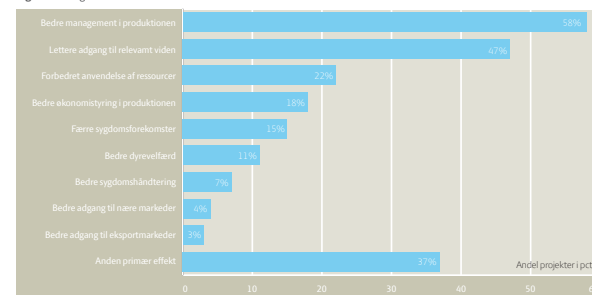
2.2 Effekterne kommer både landmænd og samfund til gode

Det fremgår af Promilleafgiftsfondens strategi, at Fonden prioriterer anvendelsesorienterede projekter, som bidrager til hurtig og effektiv spredning af viden og resultater til brug i praksis.

Knap 60 pct. af projekterne giver udtryk for, at resultaterne kan bidrage til bedre management i produktionen. Og en stor del af resultaterne vurderes at give landmanden lettere adgang til relevant viden, samt medfører bedre ressourceanvendelse og bedre økonomistyring i produktionen, jf. figur 3.

Sammenholdt med at projekterne vurderer, at knap 90 pct. af resultaterne kan implementeres inden for to år efter projektafslutning, indikerer det, at projekterne i høj grad er anvendelsesorienterede og direkte brugbare i produktionen.

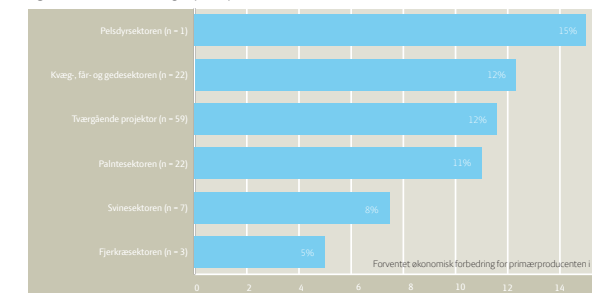
Figur 3 – Brugerrettede effekter

Såfremt producenterne implementerer projekternes resultater, vil det få direkte betydning for producenternes bundlinje. Det er projekternes vurdering, at det for alle effektivurderede projekter på tværs af driftsgrenene gennemsnitligt vil betyde en forbedring af producenternes økonomi med 11 pct. Der er dog relativt stor spredning inden for driftsgrenene, jf. figur 4 nedenfor.

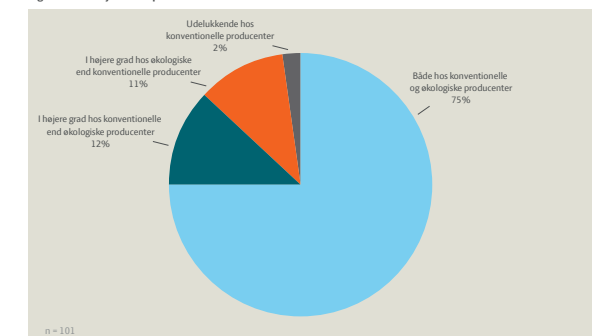
Vær opmærksom på, at produktionsafgiftsfondens projekter ikke er indeholdt i effektivurderingen, og antal effektivurderede projekter inden for driftsgrenene fjer, pels og svin er derfor ikke repræsentativ for disse driftsgrene.

Figur 4 – Økonomisk forbedring for primærproduktion

De økonomiske effekter kommer både økologiske producenter og konventionelle producenter til gode. 75 pct. af projekterne vurderer således, at resultaterne både kan implementeres hos økologiske og konventionelle producenter, mens 12 og 11 pct. vurderer, at de i højere grad kan implementeres hos henholdsvis konventionelle og økologiske producenter, jf. figur 5.

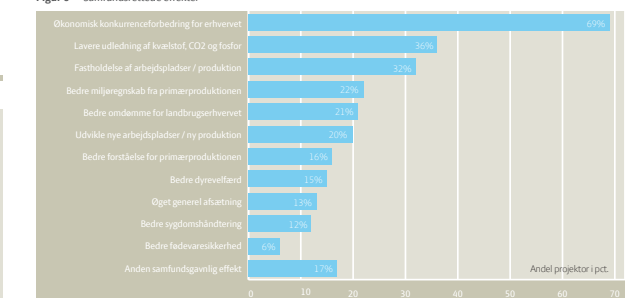
Figur 5 Projekternes produktionsform

Ud over at tilgodese den enkelte producent kommer projekterne i høj grad også samfundet som helhed til gavn.

69 pct. af projekterne vurderes at give en økonomisk konkurrenceforbedring for erhvervet, hvilket for 32 pct. af projekterne vil være med til at sikre, at arbejdspladser kan fastholdes, jf. figur 6. Som det fremgår af figuren, vil implementering af resultaterne i høj grad også være med til at mindske udledning af skadelige stoffer i naturen.

Figur 6 – Samfundsrettede effekter

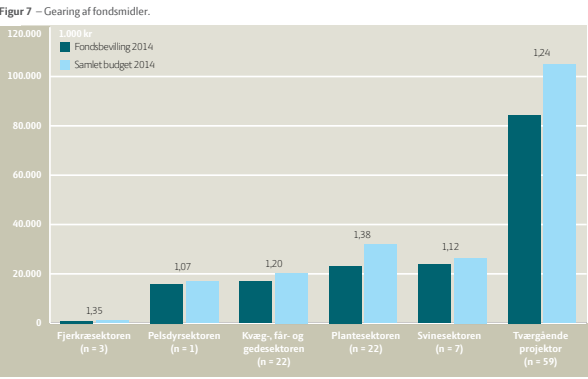

2.3 Projekterne får midler fra flere kilder

Af Promilleafgiftsfondens strategi fremgår, at Fonden prioriterer projekter, der også bliver finansieret med andre offentlige eller private midler.

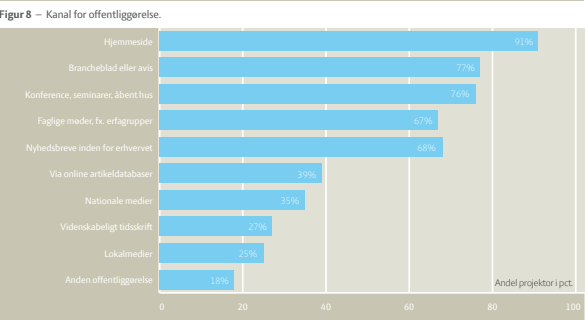
I 2014 fik 33 pct. af de effektivurderede projekter også midler fra andre kilder end Promilleafgiftsfonden. Det er vurderingen, at andelen i 2014 er lav i forhold til tidligere år. Det skyldes, at det i 2014 ikke var muligt at få projektstøtte fra Landdistriktsprogrammets erhvervsudviklingsordning, hvorfra en række projekter under Promilleafgiftsfonden normalt får støtte. Hertil kommer, at projekterne under produktionsafgiftsfondene ikke er indeholdt i effektivurderingen, og disse projekter får netop gearret promillemidlerne med midler fra produktionsafgiftsfondene, hvorfor andelen ville være noget højere, hvis projekterne fra disse fonde var indeholdt i effektivurderingen.

Den gennemsnitlige gearing for de projekter, der er blevet effektvurderet, ligger på 1,22. Det betyder, at Promilleafgiftsfonden har været med til at gennemføre projekter, der gennemsnitligt har haft et 22 pct. større aktivitetsniveau, end bevillingen fra Promilleafgiftsfonden har givet mulighed for. Der er forholdsvis stor variation på tværs af driftsgrenene, jf. figur 6. Den største gearing sker i projekterne under plantesektoren, hvor den ligger på 1,38.

2.4 Offentliggørelse og implementerin

Tilskudsmodtagernes hjemmesider er den kanal, der for langt de fleste projekter bliver anvendt, når resultaterne skal offentliggøres. Herved sikres, at resultaterne er tilgængelige for alle interesserede. En stor del af projekterne gør også brug af andre kanaler, herunder brancheblade, konferencer, faglige møder, nyhedsbreve m.v., jf. figur 7.

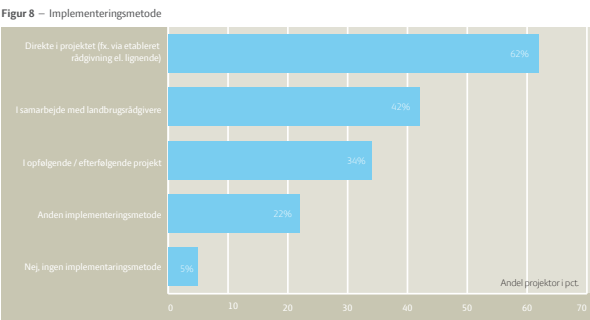

Det er hensigten, at offentliggørelse af resultaterne skal give producenterne adgang til nødvendig information, så de får incitament og mod til at implementere resultaterne på deres egen bedrift eller virksomhed.

I flere tilfælde kan der dog være behov for at have en decideret implementeringsindsats fra projekternes side, hvor producenterne bliver rådgivet mere direkte, end det er muligt via artikler og konferencer.

For over 60 pct. af projekterne er implementering af projektresultater en del af aktiviteterne i det konkrete projekt, jf. figur 8. Det kan fx være direkte rådgivning af landmænd i erfagrupper, markvandring el.lign., jf. også figur 7.

42 pct. af projekterne giver udtryk for, at der er lagt en implementeringsstrategi, og at det vil foregå i samarbejde med landbrugsrådgiverne på de lokale rådgivningscentre. En tredjedel angiver, at implementeringsindsatsen vil blive håndteret i et efterfølgende projekt, mens en relativt lille andel ikke har planlagt en implementeringsstrategi.

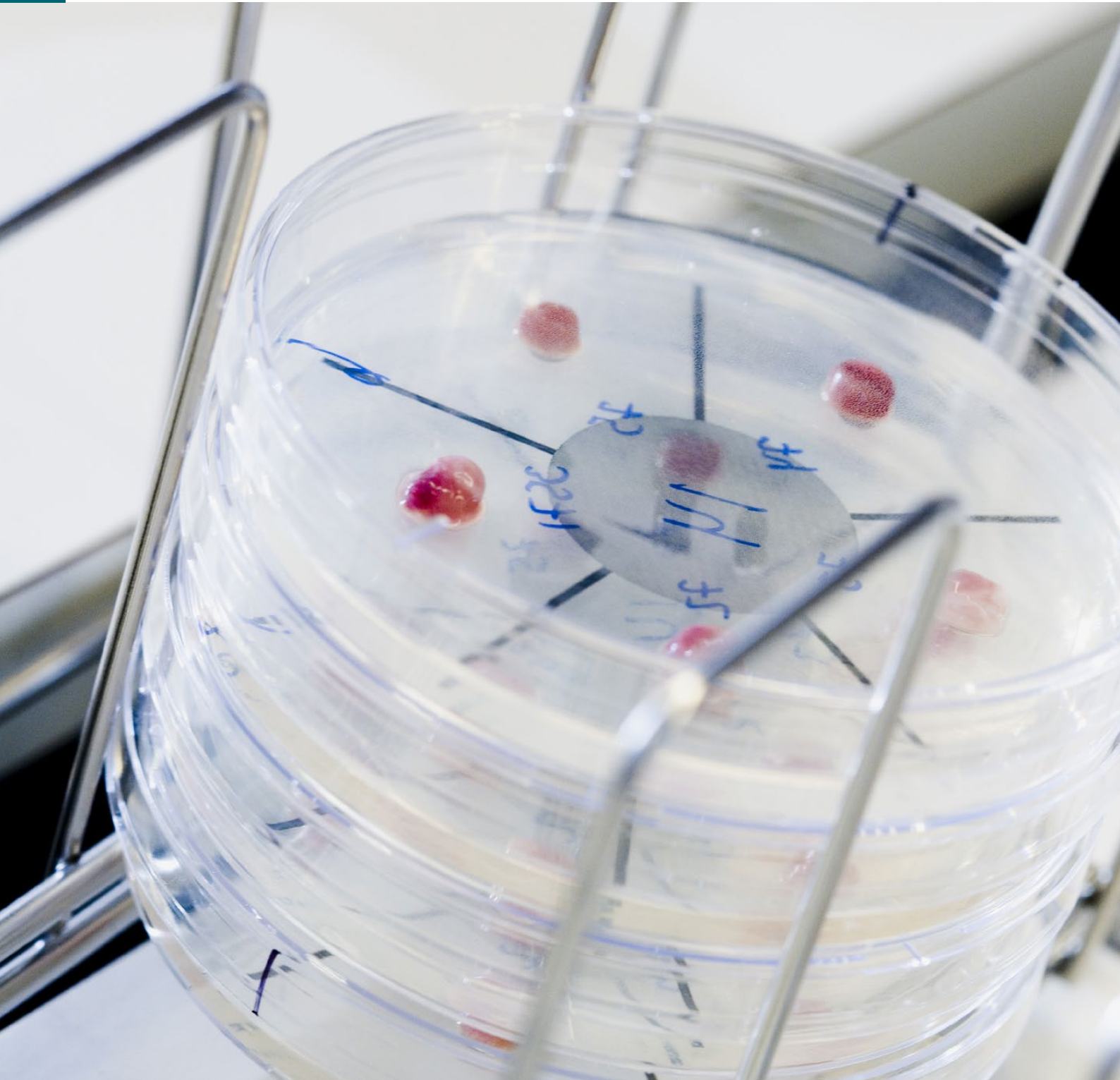

På baggrund af effektvurderingen af Promilleafgiftsfondens direkte tilskudsmodtagere kan det konkluderes, at projekterne bidrager til, at producenterne får adgang til ny og relevant viden i forhold til at drive og optimere bedriften. Denne viden er både til gavn for økonomien på den enkelte bedrift og samfundet som helhed, idet projekterne i særdeleshed dels er med til at fasholde arbejdspladser, dels er med til at mindske udledningen af farlige stoffer i naturen.

I det følgende gennemføres konkrete effektvurderinger af udvalgte seks projekter.

3.0 Kødsaftanalyser - Salmonellahandlingsplan for svin

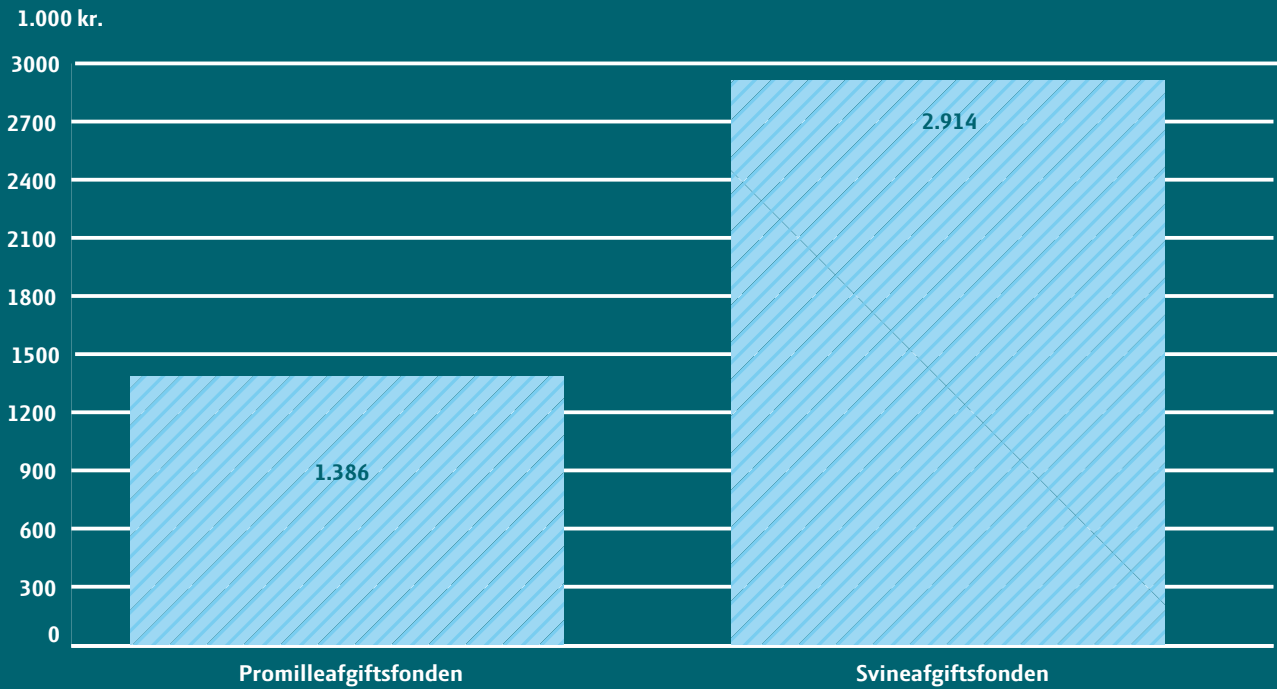

Fakta om projektet:

Projektets titel:	Kødsaftprøver - Salmonellahandlingsplan.
Tilskudsmodtager:	Videncenter for Svineproduktion, Landbrug & Fødevarer.
Projektperiode:	2014.
Bevilling fra Promilleafgiftsfonden i 2014:	1.386 t.kr.
Projektets samlede bevilling i 2014:	4.300 t.kr.

Samarbejdspartnere:
Projektet er en del af salmonellahandlingsplanen, som er forankret i en styregruppe og en arbejdsgruppe med deltagelse af både erhverv, myndigheder og forskningsinstitutioner.

Projektets tilskudsgivere:

3.1 Projektets baggrund og formål

Salmonella er en stor gruppe af bakterier, der vokser i svinets tarmsystem. Salmonella smitter typisk fra dyr til mennesker gennem kød, der ved slagteprocessen har været i kontakt med de forurenede dele af en smittet gris. Bakterien overføres dog kun, hvis der ikke hos forbrugeren sker korrekt håndtering af det ferske kød. Hos mennesker kan bakterien medføre diarré og mavesmerter, i visse tilfælde feber, og i sjældne tilfælde være livstruende.

En lav forekomst af salmonella i svinekød er derfor ønskelig. På den baggrund har myndighederne og de væsentligste private aktører på området siden 1995 samarbejdet om de såkaldte salmonellahandlingsplaner, der netop har haft som overordnet formål at beskytte forbrugerne gennem en nedbringelse af smitten hos svin.

Et centralt element i den eksisterende handlingsplan er rutinemæssig manuel udtagelse af kødsaftprøver på slagterierne, som viser de enkelte svinebesætningers salmonellastatus. Prøverne udtages af svin fra alle besætninger med leverance af mere end 200 svin om året, hvorved næsten hele den danske produktion af svin er dækket af programmet.

På baggrund af resultaterne gennemføres en række tiltag, herunder automatisk inddeling af besættningerne i tre niveauer, hvor de to højeste, niveau 2 og 3, medfører bod i form af et nedslag i afregningsprisen. Dertil skal svinene fra niveau 3-besætninger slagtes under særligt skærpede forholdsregler med henblik på at minimere risikoen for spredning.

Prøveudtagningen giver således både leverandøren indblik i besætningens smitteforhold og økonomisk incitament til at foretage de nødvendige tiltag for at minimere problemet.

Nærværende projekt har som det primære formål at afholde udgifterne til analyse af prøverne samt dele af udtagelsen og forsendelsen heraf. Dertil har projektet som formål at håndtere de praktiske og procesrelaterede spørgsmål, der opstår undervejs, så udtagningen sker så ensartet som muligt.

3.2 Resultater

Lovgivningen indeholder specifikke krav til, hvor mange prøver, der skal udtages fra hver besætning, jf. bekendtgørelsen om salmonella hos svin. Leveres der mellem 200 og 2.000 svin årligt, udtages der 60 prøver årligt, leveres der mellem 2.001 og 5.000 svin udtages der 75 prøver, og leveres der mere end 5.000 svin, udtages der 100 prøver fra besætningen.

Der er i 2014 udtaget og analyseret i alt ca. 255.000 kødsaftprøver, hvilket har dækket lovgivningens krav og dermed været tilfredsstillende. Foreløbige tal for 2014 viser en svagt faldende tendens for så vidt angår andelen af både niveau 2- og 3-tildelinger.

Der har ikke været konstateret problemer med udviklingen af projektet i løbet af 2014.

3.3 Effekten for den enkelte landmand

For den enkelte landmand er projektets umiddelbare udbytte mest tydeligt i form af sparede udgifter til prøveudtagning og analyse. Dertil sikrer projektet, at der løbende er ressourcer til at håndtere de praktiske spørgsmål omkring analyserne, og at de bagvedliggende data og systemer fungerer, så der udtages det rette antal prøver.

Set i et bredere perspektiv er en velfungerende prøveudtagning, hvor standarderne er ens, vigtige for at sikre svineproducenterne troværdige data for forholdene i deres besætning, og for at sikre korrekt afregning i forhold til slagteriet.

Endelig er den samlede indsats i salmonellahandlingsplanerne – herunder kødsaftanalyserne – afgørende for forbrugernes tillid til svinekød og for adgangen på eksportmarkederne, og dermed for den afregning, slagterierne kan tilbyde landmændene.

3.4 Effekten for samfundet

Indsatsen mod salmonella hos svin er vigtig for folkesundheden på alle markeder, hvor svinekødet sælges, og især i Danmark, da det naturligvis er her, andelen af dansk svinekød er størst.

En troværdig kvantificering af kødsaftprøvernes specifikke betydning i denne sammenhæng er svær at

opgøre. Overordnet set gælder det for udviklingen i forekomsten af salmonella i danske besætninger, at der de seneste 15 år har været en jævn stigning i antallet af smittede besætninger, mens forekomsten inden for de enkelte smittede besætninger har været stabil. De relevante tal for 2014 er ved redaktionens afslutning endnu ikke kendt.

Dansk svinekød er dog årsag til relativt få smittetilfælde i Danmark, således blev der tilskrevet 128 humane salmonellatilfælde i 2013 til dansk svinekød. Dansk svinekød tegner sig kun for mellem 3 og 10 pct. af de samlede tilfælde af salmonellasmitte i Danmark, trods en markedsandel på svinekød omkring 90 pct. Det udenlandske kød tegner sig til sammenligning for mellem 1 og 4 pct. at smittetilfældene. Udlandsrejser er den største kilde til smitte hos danskere med ca. 40 pct. af det samlede antal tilfælde.

3.5 Formidling og implementering

Resultaterne af prøveudtagninger anvendes løbende i forhold til de berørte landmænd, men kommunikeres samtidig til en bred kreds af interessenter gennem bl.a. Fødevarestyrelsens zoonoseregister, Videncenter for Svineproduktions hjemmeside og artikler i nationale og internationale tidsskrifter. Data indgår desuden i den løbende erfarings- og videnuudveksling, som den danske branche løbende har med udenlandske kolleger.

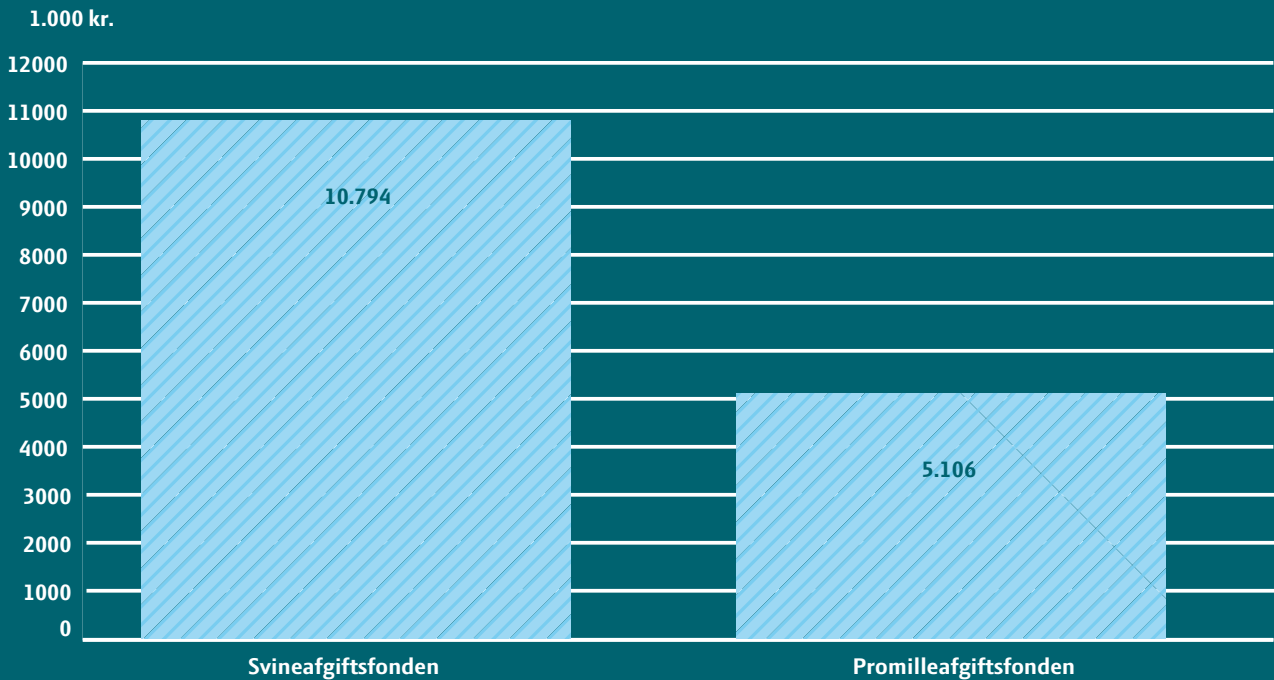
4.0 Afsætningsfremme af svinekød - Japan

Fakta om projektet:

Projektets titel:	Afsætningsfremme af svinekød - Japan.
Tilskudsmodtager:	Danske Svineslagterier, Landbrug & Fødevarer.
Projektperiode:	2014.
Bevilling fra Promilleafgiftsfonden i 2014:	5.106 t.kr.
Projektets samlede budget i 2014:	15.900 t.kr.

Projektets tilskudsgivere:

4.1 Projektets baggrund og formål

Japan udgør et vigtigt marked for den danske svinekødssektor, som i dag har mere end 90 pct. af markedsandelen for råvarer til bacon-produktion i Japan. Ikke alene på grund af mængderne – ca. 140 t. ton svinekød i alt - men også priserne, er Japan et vigtigt marked. Således hentes der typisk en gennemsnitlig merpris på omkring 3 kr. pr. kg. kød ved at sælge til Japan frem for andre relevante markeder som Kina, EU og Australien.

Projektet støtter afsætningen af svinekød, særligt råvarer til bacon, til det japanske marked og er dermed med til at sikre en fortsat høj markedsandel på dette vigtige markedssegment for den danske svinekødsektor.

Projektet har siden 1994 været gennemført med støtte fra Svineafgiftsfonden og i perioder med støtte fra EU's promotion programmer. Det startede som et udviklingsprojekt sammen med en enkelt japansk kunde, hvor der skulle udvikles nye kødprodukter til den japanske forbruger. Det har siden udviklet sig til at omfatte hele bacon-markedet i Japan.

Når danske råvarer er så dominerende på det japanske marked, skyldes det især fire faktorer: Dels den høje fødevarerikkerhed, som Danmark kan dokumentere; dels det fedtfattige kød, som danske grise leverer; dels de præcise udskæringer, som danske slagterier leverer, og som er særligt eftertragtede i Japan; og endelig den gode dialog omkring de særlige japanske behov, som opnås med både den danske primærproduktion og forarbejdningsindustri, herunder samarbejdet med de japanske kunder om promotion.

Projektet har haft fokus på eksporten af råvarer til bacon, idet den medfører øget eksport af dyre råvarer og varer med en høj forarbejdningsgrad. Dette skyldes, at den samlede import af kød til Japan toldmæssigt behandles lempeligere, når dyrere udskæringer og semi-forarbejdede produkter pakkes sammen med råvarer til bacon. Disse varer kan eksempelvis være kamme eller mindre præcisionsudskæringer til foodservice-sektoren eller til brug i den særlige japanske tradition med at give kødvarer som personlige gaver.

4.2 Resultater

Projektet har i 2014 fokuseret på de centrale bacon-kunder, både topledelse, mellemledere og fabriks-

cheferne på de enkelte produktionsenheder, da det er hos denne gruppe af medarbejdere, beslutningen om hvilke råvarer, der skal anvendes, tages. Men også i forhold til detailhandelen og foodservice-sektoren har der været aktiviteter.

Der har således været gennemført seks besøg i Danmark af japanske aftagere af råvarer og semiforarbejdede produkter, hvor fokus har været på fødevarerikkerhed og kvalitet, som er nøgleparametre i Japan. Dertil er der gennemført besøg fra en gruppe af japanske foodservice-kunder, der kan understøtte afsætningen af svinekød. Dette er kombineret med en løbende kontakt til især de store industrikunder gennem tilskudsmodtagers kontor i Tokyo.

I samarbejde med 18 forskellige aftagere af råvarer til bacon er der gennemført promotionaktiviteter i detailhandelen både in-store og ved annoncer og trafikreklamer. Her har der været satset på at integrere information om kvalitet, fødevarerikkerhed og oprindelse i den eksisterende markedsføring fra japansk side, idet indsatsen bliver mest effektiv på den måde.

Endelig har der været afholdt workshops af to ugers varighed i Danmark, hvor fokus har været på kvalitet og fødevarerikkerhed. De seneste år har denne del af indsatsen i stigende grad henvendt sig til japanske fabrikschefer og ledende produktionsmedarbejdere, idet topstyringen i de japanske virksomheder i samme periode har været aftagende, og de enkelte fabrikker således har haft mere indflydelse på valget af råvarer.

En planlagt event, hvor japanske topledere skulle samles i Danmark, lykkedes, grundet udskiftninger i ledelsen hos forskellige aktører, ikke. I stedet blev der med disse aktører afholdt en række individuelle møder. En samlet event med toplederne ville have været at foretrække, idet kulturforskellene betyder, at de japanske virksomheder vurderes at være mere trygge og tilbøjelige til at handle, når de færdes med andre japanske virksomheder.

Sammenlagt har tilskudsmodtager haft kontakt med ca. 40 forskellige markedsaktører i Japan, der tilsammen dækker hele produktionssystemet og en væsentlig del af afsætningssiden.

Undersøgelser foretaget af tilskudsmodtager viser, at DANISH-logoet hos de japanske forbrugere har

en kendskabsgrad på over 30 pct., at der er tilfredshed med promotion-samarbejdet, og at de store industrikunder generelt vurderer dansk svinekød som værende bedre end konkurrenternes.

Salget af svinekød fra Danmark til Japan steg fra 2013 til 2014 med 18,8 pct., mens de vigtigste konkurrenter USA og Canada havde henholdsvis fald på 2 pct. og en stigning på 4 pct. Japans samlede import steg med 12,3 pct. i samme periode.

4.3 Effekten for den enkelte landmand

Hvis de danske svineproducenter skal have en indtægt, der gør produktionen rentabel, kræver det den helt rigtige sammensætning af eksportmuligheder for slagterierne. Således eksporteres de forskellige udskæringer af svinet derhen i verden, hvor efterspørgslen og dermed priserne for de pågældende udskæringer er i top.

Den merpris på ca. 3 kr. pr. kg. kød, i alt over 400 mio. kr., som de japanske aftagere af danske råvarer betaler slagterierne, er medvirkende til at give danske svineproducenter en bedre afregning og dermed indtjening på den daglige drift.

4.4 Effekten for samfundet

Den store afsætning i Japan skaber ikke kun bedre indtjening og beskæftigelse i primærproduktionen, men også i forarbejdningsindustrien. Alle varer til Japan har en høj forarbejdningsgrad. Dette skyldes især de særlige toldregler, som betyder, at der sammen med råvarerne til bacon skal eksporteres varer med en endnu højere forarbejdningsgrad.

Eksempelvis er der på slagteriet i Ringsted skabt 90 arbejdspladser alene med henblik på at producere de særlige udskæringer, som det japanske marked efter-

spørger.

4.5 Ekstern evaluering

Ansøgningen til projektet samt den efterfølgende afrapportering fra tilskudsmodtager til fonden er blevet sendt til ekstern evaluering hos en ekspert i fødevarer og forbrugeradfærd på Aarhus Universitet.

Det er her blevet vurderet, at projektets aktiviteter samlet set forekommer velvalgte i forhold til det mål at fremme afsætningen af dansk svinekød i Japan. Dette er bl.a. baseret på, at kunderne i forvejen har en positiv holdning til de danske produkter og leverandører, at aktiviteterne bør målrettes til den viden og de holdninger, som målgruppen allerede måtte have, og at aktiviteterne er velafprøvede og netop sigter mod vedligeholdelse af både viden, holdninger og relationer.

Dertil vurderes udvidelsen mod mellemledere og fabrikschefer, samt et øget fokus også på mindre kunder, ligeledes velbegrundet, ligesom brugen af DANISH-logoet kan opfylde et informationsbehov og styrke relationen til kunderne.

Endelig er det vurderingen, at viden, holdninger og relationer kræver vedligeholdelse, og at det derfor er vigtigt, at aktiviteterne har en vis grad af kontinuitet.

5

5.0 Vurdering af kalve- og oksekød samlede miljøbelastning

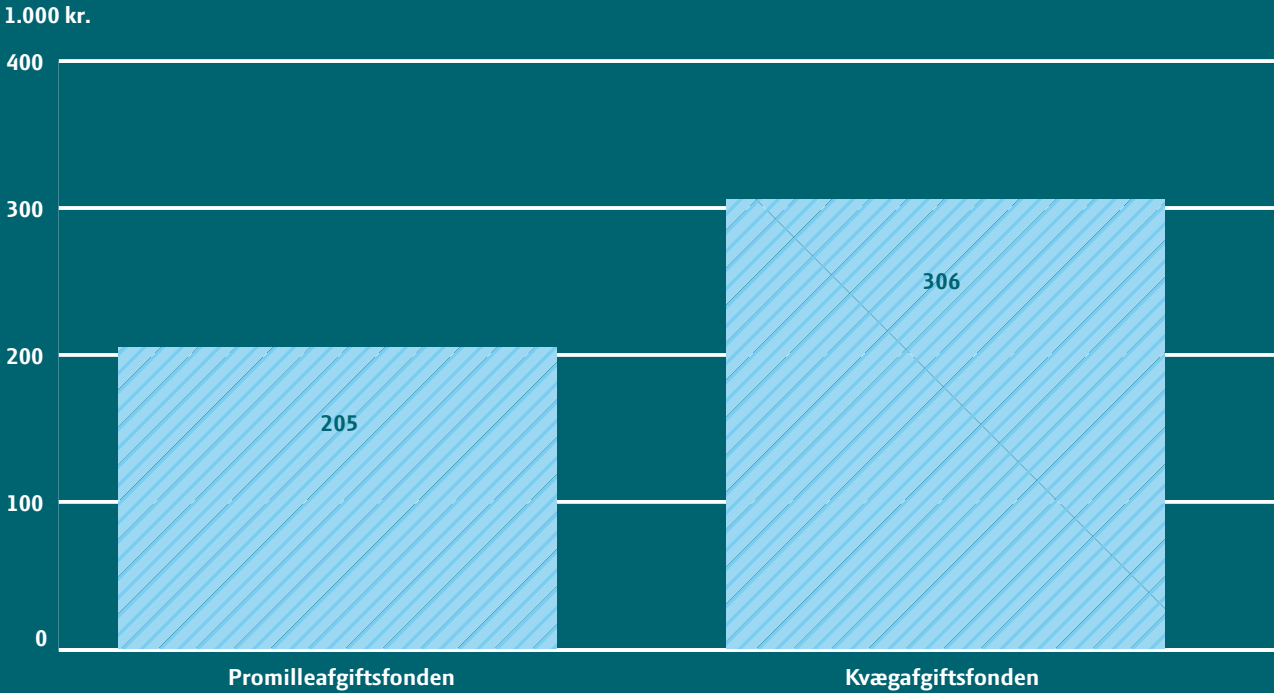

Fakta om projektet:

Projektets titel:	Vurdering af kalve- og oksekøds samlede miljøbelastning.
Tilskudsmodtager:	Kødbranchens Fællesråd.
Projektperiode:	2013-2015.
Bevilling fra Promilleafgiftsfonden i 2014:	205 t.kr.
Projektets samlede budget i 2014:	565 t.kr.
Projektets samlede budget i projektperioden:	1.477 t.kr.

Samarbejdspartnere: Teknologisk Institut (DMRI) og Aarhus Universitet.

Projektets tilskudsgivere:

5.1 Projektets baggrund og formål

Oksekødsbranchen oplever i disse år stigende krav fra forbrugere og detailhandel til dokumentation af bæredygtighed og miljøperformance – både nationalt og internationalt. Samtidig er det forventningen, at den politiske opmærksomhed og lovreguleringen spidser til. Således er det nødvendigt at have et bedre kendskab til den faktiske miljø- og klimapåvirkning - både for at kunne være i en fagligt velfunderet dialog med forbrugere og detailhandel, og for at kunne dokumentere kvægekødsektorens miljøpåvirkning, belyse forbedringspotentialer og foretage de faktiske ændringer, som ny regulering vil kunne indebære.

Projektet har til formål at afdække miljøbelastningen af oksekød fordelt på de væsentligste typer af kvægproduktions typer i Danmark fordelt på race, slagtetidspunkt, malkekøer eller kødkvæg, økologiske/konventionelle m.m. Arbejdet har baseret sig dels på ny dataindsamling, dels på tidligere studier. Miljøbelastningen er baseret på en livscyklusvurdering, hvor hele kæden er tænkt ind, og hvor flere afgørende miljøparametre er medtaget.

Hvor hidtidige rapporter oftest har fokuseret på primærproduktionen, altså landmandens andel af produktionen, har dette projektet i højere grad skabe indsigt i hele produktkædens miljøbelastning inklusive foder- og slagteriproduktionen, eksempelvis målt på forbrug af vand og energi, emissioner til luft, arealanvendelse m.v.

5.2 Resultater

Projektets faglige resultater er tilvejebragt og samlet i rapporten 'Environmental impact of beef by life cycle assessment (LCA) - 13 Danish beef production systems'. Rapporten baserer sig dels på en vidensopsamling på dele af oksekødets livscyklus opdelt ud fra fx dyrenes alder, køn, fodring mv., dels på indsamlede data fra slagterier, og endelig på konkrete LCA-vurderinger for 13 forskellige kvægproduktions typer, hvor miljøbelastningen er opgjort for produkternes samlede livscyklus fra primærproduktion til endelig kødudskæring.

Analysen omfatter følgende miljøparametre; klimabelastning, arealanvendelse, biodiversitet, fossil energi, påvirkning med næringsstoffer og forsuring. De enkelte produktions typer er opgjort på de forskellige typer af miljøparametre. Blandt resultaterne kan nævnes, at:

- Kød fra de forskellige typer af malkekvægsproduk-

tionen har omtrent samme belastning på klima, forsuring og eutrofiering (forurening med næringsstoffer).

- Belastningen på klima, forsuring og eutrofiering fra kødkvæg er ca. den dobbelte for stude, den tredobbelte for kalve og ungkvæg, og den firedobbelte for kødracen skotsk højlandskvæg.
- Mens kød fra malkekvæg har en beskeden, negativ indvirkning på biodiversiteten, har kødkvægproduktionen til gengæld en stor positiv effekt.

Der er ikke foretaget nogen samlet rangordning af produktions typerne, idet det ikke har været intentionen at sammenligne forskellige miljøparametre med hinanden.

Projektet har ikke produceret egentlige, praktiske anbefalinger til hverken landmænd, slagterier eller andre interessenter. Rapporten viser dog, at der er et stort potentiale for at mindske miljøbelastningen ved at opnå en bedre udnyttelse af de dyr, der rent faktisk slagtes, altså ved i højere grad at anvende indvolde og ukurante udskæringer til menneskeføde.

Dette skyldes, at langt den største del af belastningen fra oksekød kan føres tilbage til primærproduktionen, og kun en mindre del af belastningen skyldes forarbejdningen på slagterierne. Hæves eksempelvis udnyttelsen af en slagtekalv fra ca. 50 pct. af dens samlede vægt til den optimale udnyttelse på ca. 63 pct., vil klimabelastningen falde med ca. 20 pct.

5.3 Effekten for den enkelte landmand

Projektets formål har været at generere viden og medvirke til at sikre oksekød en fortsat fremtrædende og legitim position i detailhandelen, idet projektet har givet mulighed for en fagligt velfunderet dialog med forbrugere. Projektet vil således have den afledte effekt for landmanden, at afsætningsmulighederne - og dermed afregningen - styrkes.

På sigt kan der også være skabt grundlag for det fortsatte arbejde med at reducere miljø- og klimabelastningen, og for at kunne leve op til faktiske krav om dokumentation af bæredygtighed, der kan opstå som følge af samfundsmæssige ønsker og ny regulering.

5.4 Effekten for samfundet

Yderligere viden om oksekøds miljø- og klimapåvirkning er vigtig for, at der kan tages de rigtige initiativer

med henblik på at mindske de negative effekter på eksempelvis klima og miljø, og skabe eller fremme de positive effekter, eksempelvis på biodiversiteten. Denne viden kan samtidig danne grundlag for, at der i detailhandelen i videre udstrækning tages hensyn til de forskellige typer oksekøds miljø- og klimapåvirkning, således at markedet i sig selv kan skabe en bevægelse i retning af øget bæredygtighed i kvægsektoren.

Effekterne kan således i sidste ende resultere i bl.a. mindsket klimapåvirkning, øget biodiversitet og bedre vandmiljø, men en nærmere kvantificering kan ikke foretages på baggrund af projektets resultater.

5.5 Projektets formidling

Kommunikationen af projektets resultater til landmænd, slagterier, forbrugere, detailhandel og øvrige interessenter foretages først i 2015. Der er bl.a. planlagt deltagelse i workshops, bredt orienteret formidling gennem pressen og inddragelse i videre samarbejde med danske og internationale forskere.

5.6 Ekstern evaluering

Rapporten 'Environmental impact of beef by life cycle assessment (LCA) - 13 Danish beef production systems', er blevet sendt til uvildig vurdering hos en ekspert i livscyklusanalyser hos Københavns Universitet. Det er her blevet vurderet, at der er tale om en spændende og

meget grundigt fremstillet rapport, men at rapporten også – det komplekse indhold taget i betragtning – burde være mere pædagogisk og letlæseligt fremstillet.

Dertil fremhæves i den eksterne vurdering bl.a. følgende: at rapporten er ikke helt konsekvent i sine valg af data; at der er for stort fokus på klima- frem for miljøspørgsmål; at undersøgelsen af primærproduktionen burde være delt op på flere faktorer, så som foderproduktion, gødning m.m.; og at det forekommer urealistisk at anvende en større del af dyrene til menneskeføde, da en større omlægning af spisevanerne forekommer urealistisk, og at der derfor burde være større fokus på muligheden for at mindske klima- og miljøbelastningen under produktionen.

Til det sidste har tilskudsmodtager dog bemærket, at en øget udnyttelse af dyrene til menneskeføde primært skal realiseres gennem eksport til lande, hvor det ikke nødvendigvis vil kræve en omlægning af spisevanerne.

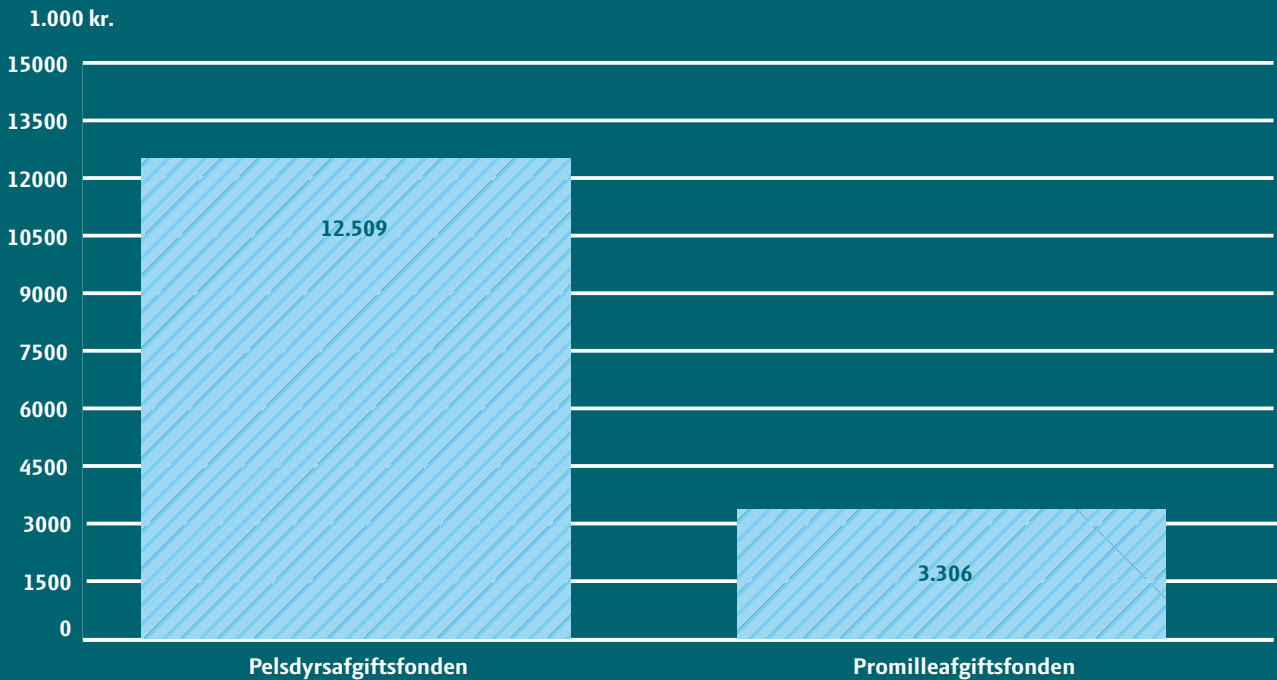
6.0 Sygdomsbekæmpelse primært vedr. plasmacytose hos pelsdyr

Fakta om projektet:

Projektets titel:	Sygdomsbekæmpelse primært vedr. plasmacytose hos pelsdyr.
Tilskudsmodtager:	Dansk Pelsdyravlerforening.
Projektperiode:	2014
Bevilling fra Promilleafgiftsfonden i 2014:	3.360 t.kr.
Projektets samlede budget i 2014:	15.869 t.kr.

Projektets tilskudsgivere:

6.1 Projektets baggrund og formål

Efter Kina er Danmark det land i verden, der har flest mink. Der er ca. 1.400 farme og 17 mio. mink. Med så mange mink på et relativt lille areal er det afgørende, at bekæmpelse af sygdomme foregår effektivt og målrettet.

Plasmacytose er en uhelbredelig virus, som kan forårsage et eller flere af følgende symptomer: Nedsat reproduktion, nedsat pelskvalitet, akut lungebetændelse hos hvalpe og et mindre hvalperesultat. Og da sygdommen smitter mellem dyr, er det svært at komme den til livs, med mindre alle avlere er indstillet på at gøre en indsats.

Bekæmpelsen af plasmacytose var indtil midten af 1980'erne frivillig, hvorefter pelsdyravlerforeningen og fodercentralerne anbefalede alle avlere at udtage blodprøver til undersøgelse for plasmacytose og efterfølgende at nedpelse alle smittede dyr. Da det ikke lykkedes at få alle avlere med i den frivillige ordning, blev der i 1999 vedtaget en bekendtgørelse med det formål at bekæmpe plasmacytose. Hermed var alle pelsdyravlere forpligtet til at lade deres besætninger blodprøveundersøge og endvidere nedpelse alle ikke-plasmacytosefrie dyr.

Bekendtgørelsen har været med til at sikre, at plasmacytose i det meste af landet er udryddet. Imidlertid har bekæmpelsen ikke været tilstrækkelig i området omkring Vendsyssel, hvorfor der i efteråret 2004 blev oprettet en bekæmpelseszone i det område.

Projektets formål er 1) at inddæmme plasmacytose til bekæmpelseszonen i Vendsyssel, 2) at forhindre spredning af plasmacytose og 3) på sigt at udrydde sygdommen i Danmark.

6.2 Resultater

Der har i 2014 været fokus på at investere i mere moderne udstyr, så minkavlerne nemmere kan udtage blodprøver og sende dem til laboratoriet. Den nye metode, ELISA, medfører en bedre diagnostik for plasmacytose og indebærer, at prøverne sendes til laboratoriet på et filter i stedet for i rør, hvilket mindsker generne for avlerne, kræver mindre manuelt arbejde på laboratoriet i Dansk Pelsdyravlerforening og sparer porto.

I 2014 er der gennemført godt fire millioner blodtest for plasmacytose. Prøverne har vist, at det ikke lykkedes at inddæmme sygdommen til Vendsyssel, idet der var et udbrud blandt besætninger i Holstebro. Årsagen tillægges dels små, men fatale fejl, såsom at låne transportkasser af naboavleren, men også manglende sanering af hele besætningen, når der er konstateret udbrud. Dermed er der udvist manglende forståelse for basal smittebeskyttelse hos visse avlere - på trods af projektets massive fokus på rådgivning i forbindelse med saneringer og smittebeskyttelse.

Langt størstedelen af avlerne i Danmark har dog forståelse for, hvorfor bekæmpelsen af plasmacytose er afgørende for avlen af mink i Danmark, og disse avlere sanerer derfor også ubetinget deres bedrift, når der er behov herfor.

6.3 Effekten for den enkelte landmand

Ved plasmacytose på en farm påføres driften betydelige tab i form af øget hvalpedødelighed, reduceret tilvækst samt reduceret skindkvalitet. En effektiv sygdomsbekæmpelse betyder således, at avlerne både har færre udgifter til sanering, at bedriften er mere omkostningseffektiv, og at pelsen er mere værd.

Når der er behov for at sanere en farm, er projektet med til at give støtte til producentens udgifter til nedpelsning og rengøring. På denne måde sikres det, at en sanering ikke betyder, at producenten enten skal forlade hus og hjem eller fortsætte med en inficeret besætning med risiko for smittespredning til de omkringliggende farme.

Copenhagen Fur har beregnet, at såfremt plasmacytose ikke blev bekæmpet, ville det betyde en nedgang i omsætningen på 10 pct., svarende til ca. 1 mia. kr. årligt.

6.4 Effekten for samfundet

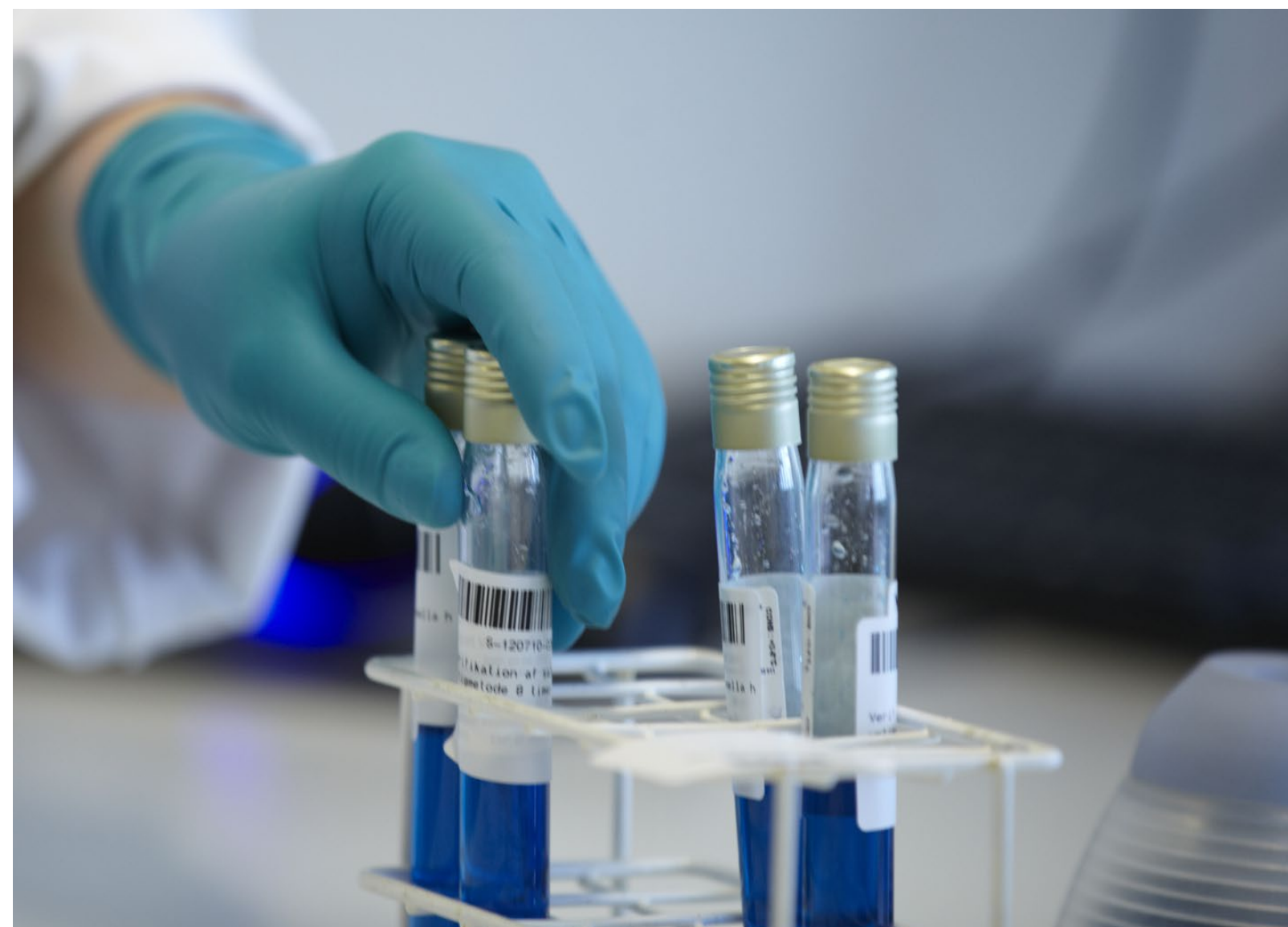
En god og effektiv sygdomshåndtering er med til at reducere smittetrykket. Dermed højnes dyrevelfærden generelt på minkfarmene. Herudover er det en klar konkurrenceparameter for danske avlere at kunne kontrollere sygdommen sammenlignet med mange udenlandske avlere, som har opgivet kampen mod plasmacytose. Denne fordel er med til at sikre de 6.000

beskæftigede, der i Danmark er beskæftiget direkte med minkproduktion.

6.5 Formidling og implementering

Den nye prøveudtagningsmetode, ELISA, samt smittebeskyttelsestiltag formidles gennem flere typer af medier, såsom fagblade, webartikler, facebookgruppe samt via lokale orienteringsmøder.

Det er forventningen, at ELISA-metoden er implementeret blandt alle farme i løbet af 2016.

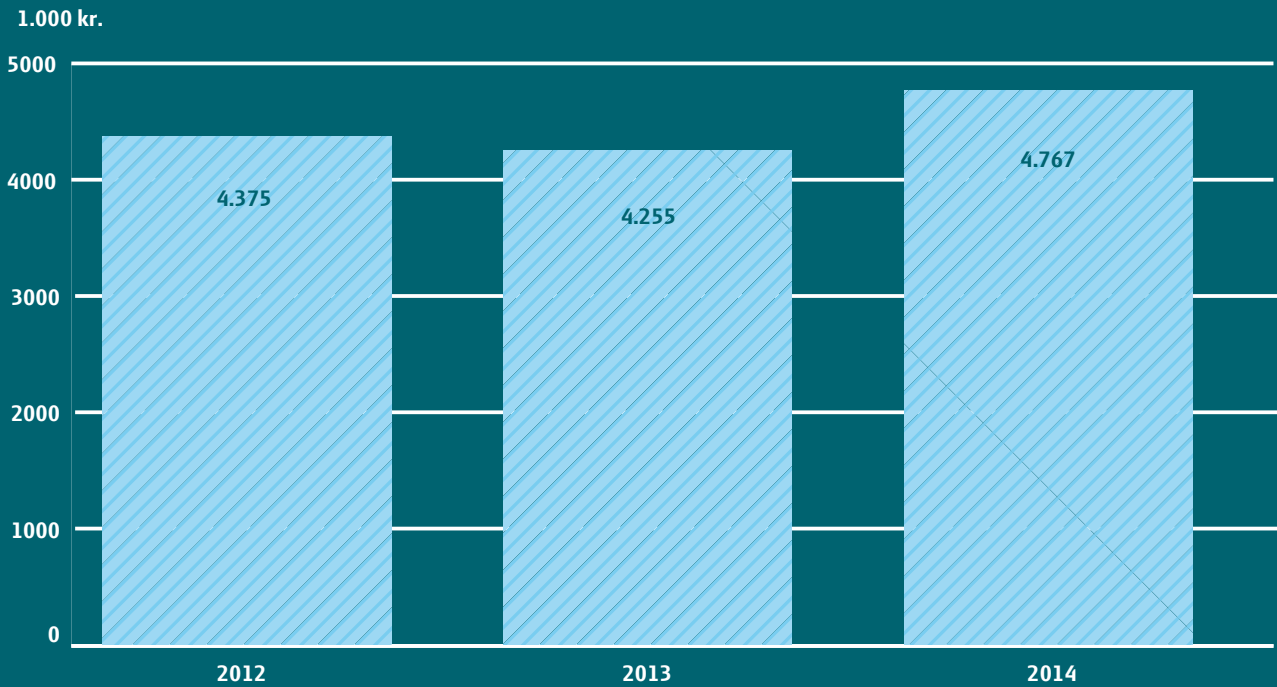
7.0 Robuste økonomiske analyser

Fakta om projektet:

Projektets titel:	Robuste økonomiske analyser.
Tilskudsmodtager:	Videncentret for Landbrug (nu SEGES).
Projektperiode:	2012 - 2014.
Bevilling fra Promilleafgiftsfonden i 2014:	4.767 t.kr.
Projektets samlede budget i projektperioden:	13.397 t.kr.

Projektets budget i projektperioden:

7.1 Projektets baggrund og formål

Landbruget har de seneste år stået over for en række store økonomiske udfordringer. Udfordringerne er mangeartede og består af en kombination af specifikke landbrugsmæssige udfordringer, såsom svingende råvaremarkeder, en årrække med svag produktivitetsudvikling og stigende samfundsmæssige krav til landbrugserhvervet, samt mere generelle økonomiske udfordringer, som bunder i global økonomisk afmatning og øget konkurrence fra andre lande.

På baggrund af disse udfordringer er der behov for at få belyst og tilvejebragt et solidt beslutningsgrundlag, som den enkelte bedrift kan anvende til at træffe økonomisk bæredygtige beslutninger på.

Formålet med projektet er derfor at udarbejde konkrete prognoser og analyser, som vil være direkte anvendelige for den enkelte landmand. Det er hensigten, at prognoserne og analyserne kan være beslutningsunderstøttende, når der på bedriften skal træffes større beslutninger om valg af afgrøder, foder, økonomi m.v. Analyser og prognoser tager udgangspunkt i de databaser, som landmænd inden for forskellige driftsgrene i forvejen indberetter data til, herunder fx økonomidatabasen og kvægdatabasen.

7.2 Resultater

Det er SEGES' vurdering, at alle forventede resultater i projektet er opnået. Projektets resultater bidrager således til, at landmanden kan tage stilling til aktuelle problemstillinger på et mere solidt grundlag. Herudover er det ved hjælp af konkrete tabeller og figurer blevet lettere og mere håndgribeligt at tænke økonomi, optimering og risikostyring ind som en del af de strategiske beslutninger på den enkelte bedrift. I det følgende gives eksempler på et lille udpluk af udarbejdede analyser og værktøjer, som vurderes at kunne give stor nytte på de enkelte bedrifter.

Business check – kvæg. Resultaterne i analysen er baseret på 600 driftsgrensanalyser fra mælkeproducenter. Driftsgrensanalyserne er opdelt efter race, malkesystem og konventionel/økologisk drift. Udover at foretage sammenligninger af gennemsnitstal på tværs af driftsgrenene, indeholder analysen også sammenligning af de økonomiske resultater bedrift for bedrift.

Her er nøgletal for udvalgte bedrifter i begge ender af skalaen vist, og det er således muligt for landmændene at sammenligne sig med de bedste producenter og dermed at få identificeret optimeringsmuligheder.

Lignende business check er udarbejdet for slagtekalve, kartofler og planteproduktionen.

Optimering af planteproduktionen. Der er udarbejdet analyser og beregninger til beslutningsstøtte med henblik på at optimere planteproduktionen. Der er blandt andet udarbejdet beslutningsgrundlag for afgrødevalg, økonomiske sammenligninger af forskellige tiltag i marken samt forslag til aftalegrundlag ved samarbejde om markarbejde.

Selvforsyningsgraden. For at sikre, at landmanden får støtte til at agere i til tider meget svingende markeder for råvarer og finansiering er der udarbejdet en række analyser og beregninger, der kan understøtte håndteringen af disse risici. Der er blandt andet analyseret på betydningen af selvforsyningsgraden med fokus på de økologiske bedrifter.

Farmtal Online. Søgefaciliteter og dokumentation af tabellerne er blevet ajourført, og brugerfladen er blevet opdateret. Databasen samler alt fra tidligere priser på mælk og svinekød til prognosepriser for forskellige kornarter. Med dette værktøj er det muligt for landmænd og rådgivere hurtigt at få en værdifuld indikator for økonomien i en specifik produktion. Det er eksempelvis muligt for planteavlere at se standardpriser for maskinomkostninger, og mælkeproducenterne kan se udviklingen i priser på mælk.

Hertil kommer en lang række analyser og anbefalinger om aktuelle problemstillinger, eksempelvis "Forpagtning – den fremtidige finansieringsform?", "Øget fokus på management i planteproduktion", "Landbrugets kreditmuligheder" og "Tag stilling til dine kapacitetsomkostninger".

7.3 Effekten for den enkelte landmand

Med tilgængelig opdateret og essentiel viden inden for forskellige driftsgrene bliver det muligt for landmændene inden for disse driftsgrene at træffe vigtige, strategiske beslutninger på et oplyst grundlag. Ved

hjælp af konkrete benchmarks er det muligt at sammenligne egen bedrift med bedrifter, der performer bedre, og dermed opnås incitament til forbedring med deraf følgende bedre økonomi til følge.

SEGES vurderer, at landmanden kan forbedre sin økonomi med i omegnen af 15 pct, hvis projektets resultater implementeres. Det kræver forandringsparathed af både landmand og rådgiver at ændre på adfærd og rutiner, og af denne årsag er forbedringspotentialet fastsat forholdsvis konservativt.

7.4 Effekten for samfundet

Når landmanden bliver i stand til at træffe de strategisk rigtige beslutninger og selv håndtere styringen af virksomhedens økonomi, vil den danske produktion, eksport og arbejdspladser fortsat kunne fastholdes og udvikles på et bæredygtigt grundlag, hvilket vil komme erhvervet og samfundet til gode.

I 2013 er der søgt 'grøn' investeringsstøtte til 33 nye slagtekyllingestalde. Denne udvidelse vil resultere i flere arbejdspladser – særligt i 'udkants-Danmark'.

7.5 Formidling og implementering

Der har løbende været dialog med en række af landmændenes rådgivere om forskellige implementeringstiltag, lige som der i projektet, og også efterfølgende, vil blive formidlet og publiceret en lang række af projektets resultater.

SEGES forventer, at projektets resultater inden for en fem-årig periode vil blive implementeret hos 90 pct. af bedrifterne. Det er i den forbindelse afgørende, at der er løbende formidling og dialog med landmænd og rådgivere om de økonomiske potentialer og konkrete løsningsmuligheder, så det sikres, at landmændene hele tiden er opdateret med den nyeste viden. Dette vil bidrage til, at motivationen til forandringer opretholdes.

Hvis projektets potentialer skal indfries, er det desuden væsentligt, at landmændene er indstillet på at forholde sig til de aktuelle problemstillinger, træffe de nødvendige strategiske beslutninger og foretage de nødvendige ændringer.

8.0 Økologisk Høstmarked 2014

Fakta om projektet:

Projektets titel:

Økologisk Høstmarked 2014.

Tilskudsmodtager:

Økologisk Landboforening

Projektperiode:

2014.

Bevilling fra Promilleafgiftsfonden i 2014:

1.650 t.kr.

Samlet budget i 2014:

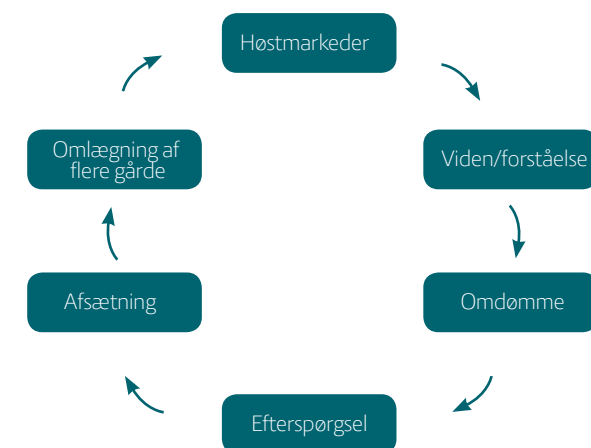
1.650 t.kr.

8.1 Projektets baggrund og formål

Økologisk Høstmarked er den økologiske branches fælles høstmarked, hvor alt fra små familiedrevne landbrug til store godser åbner dørene op og inviterer indenfor. Med markdrift, kødkvæg, mælkeproduktion, frugt og grønt, geder og mange andre dyr er Høstmarkedet et vindue til Danmarks økologiske spisekammer. Visionen for Høstmarkedet er at skabe en forbruger-event, som sætter fokus på kvaliteten og mangfoldigheden af de økologiske fødevarer.

De Økologiske Høstmarkeder startede i 1993. På daværende tidspunkt deltog 20 gårde, og der var 10.000 besøgende. I dag deltager op imod 80 gårde, og der er ca. fem-seks gange så mange besøgende. Forventningen er, at flere og flere fremadrettet vil benytte sig af muligheden for at komme ud at se på en økologisk bedrift.

Formålet med De Økologiske Høstmarkeder er at gennemføre en aktivitet, der bidrager til at øge viden om og kendskabet til økologiske fødevarer for derved at skabe fortsat vækst i salget af økologiske fødevarer i detailhandlen og dermed i sidste ende få flere landmænd til at konvertere til økologi, jf. figuren nedenfor.

8.2 Resultater

For Høstmarked 2014 var der opsat en række konkrete mål. For det første var det forventningen, at 90 gårde ville melde sig som vært, for det andet at der ville være 80.000 besøgende, og for det tredje at Høstmarkedet for første gang ville blive omtalt i TV.

For både at tiltrække værter og besøgende blev der i

månederne inden høstmarkedet i september måned arbejdet aktivt på at skabe så meget synlighed omkring høstmarkedet som muligt. Der var blandt andet annoncer i både lokale og landsdækkende aviser og på 6,8 mio. mælkekartoner, og herudover har Høstmarkedet været beskrevet på en række hjemmesider, herunder www.høstmarked.dk. Her har der været over 20.000 unikke besøgende, hvilket Økologisk Landsforening dog giver udtryk for langt fra er tilfredsstillende. Målet er, at det dobbelte antal besøgende skal besøge hjemmesiden for at finde en gård og lære mere om Høstmarkedet.

Både Føtex og Bilka gennemførte Økologisk Høstmarked i alle deres butikker, og i Føtex resulterede det i en omsætningsrekord på den økologiske andel af frugt og grønt.

De fleste af de forventede resultater i projektet er opnået, men de konkrete mål er ikke helt indfriet. Der var således 47.000 danskere, der tog imod invitationen om at besøge en af de 76 økologiske værtsgårde. Årsagen til de manglende besøgende vurderes at være det dårlige vejr. Weekenden, hvor høstmarkedet blev gennemført, var en af de weekender i 2014, hvor der faldt mest nedbør. Flere steder i landet var der skybrud med oversvømmelser til følge. De Økologiske Høstmarkeder er en udendørs aktivitet og derfor sårbar i forhold til vejret.

På grund af det dårlige vejr lykkedes det heller ikke at få TV dækning.

Tilbagemeldinger fra virksomheder og detailhandlen indikerer en fremgang i salget af økologiske fødevarer i 2014. Tallene er endnu ikke offentliggjorte, men der forventes en omsætningsstigning på omkring 7-8 pct. i forhold til 2013.

8.3 Effekten for den enkelte landmand

Det er mange aktiviteter, der til sammen er med til at påvirke afsætningen af økologiske fødevarer. Høstmarkedet er en af dem. Forudsætningen for, at forbrugerne ændrer købsadfærd er, at de får tilført ny viden. Høstmarkedet har derfor en vigtig rolle i forhold til at formidle viden om økologi på en forbrugervenlig måde. For at måle i hvor høj grad det er lykkedes, og om Høstmarkedet dermed har en effekt på afsætningen og den enkelte landmand, er de besøgende blevet

bedt om at udfylde et spørgeskema.

264 besøgende har besvaret spørgeskemaet, som viser, at størstedelen er bevist om, at de besøger en økologisk gård, over 80 pct. svarer, at deltagelse i Høstmarkedet har øget deres viden om økologiens positive betydning for dyrenes velfærd, naturen og menneskers sundhed, og over 70 pct. svarer, at deltagelse i Høstmarkedet har givet dem mere lyst til at købe økologiske varer.

Undersøgelsen indikerer således, at Høstmarkedet formår at ændre holdninger og dermed øger betalingsvilligheden for de dyrere økologiske fødevarer i forhold til konventionelle fødevarer.

8.4 Effekten for samfundet

Økologisk Høstmarked er med til at øge afsætningen af økologiske produkter – til gavn for miljøet og dyrevelfærden.

Høstmarkedet er desuden med til at give forbrugerne større indsigt i den økologiske produktion, og vejen fra jord til bord mindskes dermed. Endelig er Høstmarke-

det med til at skabe liv i lokalområderne, idet nye fællesskaber og samarbejdsrelationer opstår.

8.5 Formidling og implementering

Der er i projektet blevet udarbejdet en række kampagnematerialer, der dels har været udsendt til detailkæder, dels er blevet uddelt på værtsgårdene. Der er eksempelvis trykt 6.000 eksemplarer af en nyudviklet oplysnings- og inspirationsfolder om økologisk oksekød. Hertil kommer plakater til alle værterne.

Overskrifterne på plakaterne var: "Naturen som med-spiller" og "Økologi er en del af løsningen". Endelig er Høstmarkedet blevet promoveret i lokalaviser og en række hjemmesider, herunder projektets egen hjemmeside www.høstmarked.dk.

9.0 Bilag: Metode

9.1 Udvælgelse af projekter

Hver fondsbestyrelse i produktionsafgiftsfondene og Fonden for økologisk landbrug udvælger 2-3 projekter ved simpel udvælgelse til effektivvurdering.

Promilleafgiftsfonden udvælger seks projekter på tværs af driftsgrenene.

9.2 Tidspunkt for gennemførelse af effektivvurderingerne

Bevillingerne fra promille- og produktionsafgiftsfondene er 1-årige, og af denne grund gennemføres effektivvurderingerne i forbindelse med bevillingsårets afslutning.

9.3 Den teoretiske ramme

Promille- og produktionsafgiftsfondene giver til sammen årligt støtte til flere hundrede projekter inden for hovedformålene i landbrugsstøtteleven. Projekterne er kendetegnet ved at være meget forskellige i deres formål, indhold, projektperiode, størrelse m.v.

For at gøre sammenligning på tværs af de udvalgte projekter mulig og meningsfuld er det afgørende, at effektivvurderingen for alle typer af projekter tager udgangspunkt i den samme teoretiske ramme.

Forandringsteori

I forbindelse med tilskudsmodtagernes projektsøgninger bliver de bedt om at angive formålet med projektet, hvilke aktiviteter der ønskes gennemført, hvilke produktionsmål de gennemførte aktiviteter skal resultere i, og endelig skal de angive, hvilke effekter de på sigt forventer projektets resultater vil medføre, herunder fx mindre forurening, kompetenceløft, eller øget konkurrenceevne.

I den teoretiske verden svarer ansøgningsskemaet således til projektets forandringsteori.

Temaerne i ansøgningsskemaet (forandringsteorien) hjælper den enkelte ansøger med at gennemføre en analyse af, hvordan den tilsigtede effekt skal nås. Gennem forandringsteorien beskrives, hvilke aktiviteter der skal gennemføres for at opnå de effekter for den målgruppe, som projektet vedrører. Herved sandsynliggøres, at de gennemførte aktiviteter på sigt vil medføre de ønskede effekter.

På baggrund af ovenstående kan der opstilles parametre for målopfyldelsen – dvs. hvilke succesparametre der skal være gældende for, at projektet er gennemført succesfuldt.

Følgende kategorisering af mål bliver anvendt:

Aktivitetsmål udtrykker forholdet mellem input og aktiviteter. Ressourcer kan være penge, arbejdskraft el.lign., og aktivitetsmålet udtrykker dermed, hvilke aktiviteter der kan gennemføres med de input, der er til rådighed. Fx et demonstrationsforløb eller udvikling af en ny kombisti til farende søer.

Produktionsmål udtrykker det output/de resultater, de gennemførte aktiviteter skal resultere i. Fx at 300 personer deltager i en demonstration, eller at der er udviklet en ny kombisti til farende søer, som tilbydes på markedet inden for to år.

Effektmål vedrører den tilsigtede effekt af en indsats på det omgivende samfund. Fx øget konkurrenceevne, mindre forurening og/eller bedre dyrevelfærd.

Effektmålene kan både opgøres på kort og på langt sigt. Det kan imidlertid være vanskeligt at opstille parametre for den langsigtede effekt – og det kan være endnu sværere at måle effekten på langt sigt.

Hvis målet på sigt eksempelvis er at øge konkurrenceevnen, kan det være svært at isolere effekten af det konkrete projekts indflydelse på konkurrenceevnen. I sådan et tilfælde kan det være nødvendigt at anvende

parametre på et lavere niveau som mål for den tilsigtede effekt. Dette forudsætter dog, at der er en forventning om, at der er en sammenhæng til den langsigtede effekt. Fx kan et projekt omhandlende optimering af indretningen af svinestalde, som øger landmandens produktivitet, anvendes som parameter/indikator for effekten på sektorens øgede konkurrenceevne.

For at kunne dokumentere, at et givet projekt kommer sektoren og samfundet til gode, er det væsentligt, at måleparametrene opgøres på så højt niveau som muligt. Da effektivvurderingerne i nærværende rapport er gennemført allerede et år efter projekternes initiering, kan det dog være vanskeligt at opstille måleparametre på højt niveau, idet de som regel først viser sig langt ude i fremtiden.

Som det fremgår af effektivvurderingerne i rapporten, er de målbare parametre således i vidt omfang relateret til outputtet/resultaterne, som er meget projektnære, og dermed i mindre omfang relateret til de samfundsmæssige effekter.

Figuren nedenfor illustrerer forandringsteorien ⁵.

Evalueringsmetode

Effektvurderingerne er gennemført med anvendelse af 'målopfyldelsesevaluering' og 'effektevaluering'. Den første tilgang har til formål at afdække, om målene med et givet projekt er opfyldt eller ej, og den anden tilgang søger at afdække de samlede effekter af projektet – både tilsigtede og utilsigtede effekter.

Begge tilgange er meget anvendelige men har dog også nogle ulemper, som er vigtige at være bevidst om. Målopfyldelsesevaluering vanskeliggøres, hvis de udmeldte mål med et projekt ikke er konkrete, operationelle og målbare. Men forudsat at målene er klart formuleret, gør tilgangen det muligt at vurdere, om målene er implementeret, og om indsatsen lever op til intentionerne. Effektevaluering har den ulempe, at det kan være svært at isolere effekten af indsatsen, og den opnåede effekt kan dermed skyldes andre faktorer end resultaterne fra projektet.

Uanset hvilken evalueringstilgang der vælges, vil der være en række metodemæssige udfordringer forbundet med tilgangen. Det er vurderingen, at ulemperne ved de to beskrevne evalueringstilgange er håndterbare og i vidt omfang mindskes ved at anvende en kombination af kvantitative og kvalitative metoder, jf. beskrivelse heraf i det følgende.

9.4 Gennemførsel af effektvurderingerne

For at sikre sammenlignelighed på tværs af projekterne og en tilstrækkelig faglig dybde i effektvurderingerne gøres der både brug af spørgeskemaer (kvantitativ tilgang) og interview (kvalitativ tilgang). Metoderne beskrives nedenfor.

Kvantitativ tilgang

De udvalgte projekter har besvaret et onlinebaseret spørgeskema indeholdende spørgsmål om, i hvilken grad projektet har opnået de resultater, der forventedes ved projektets start, og hvilke effekter for landmanden og samfundet det forventes, at projektet vil afstedkomme. Spørgeskemaet indeholder både kvantificerede, lukkede spørgsmål samt spørgsmål af mere åben karakter.

For at imødekomme forskelligheden i de vurderede projekter, bliver der anvendt tre forskellige skemaer til indsamling af information. Skemaerne er fordelt efter projekternes hovedformål. Der anvendes således et separat skema til vurdering af hovedformålene: Rådgivning, sygdomsforebyggelse, sygdomsbekæmpelse, dyrevelfærd, kontrol og uddannelse, et skema til hovedformålet afsætningsfremme samt et sidste skema til hovedformålet forskning og forsøg. Projekter der er medfinansieret under EU-programmer placeres i en af de tre grupper efter en konkret vurdering af indholdet.

Som supplement til effektvurderingsskemaet gøres også brug af projektets tilskudsregnskab. Regnskabet er særdeles nyttigt i forbindelse med effektvurderingerne, idet det af regnskabet blandt andet fremgår, om alle projektmidlerne er anvendt, i hvilken grad projektet er gearret med midler fra andre steder, og hvilke eventuelle samarbejdspartnere der har været involveret i projektet.

Kvalitativ tilgang

Udover den kvantitative tilgang er der for hvert projekt gennemført et dybtgående interview med projektlederen.

Formålet med interviewet er at spørge ind til detaljer i besvarelsen af de kvantitative spørgeskemaer og at spørge ind til særlige udfordringer, gevinster, processer m.v., som kan være svære at håndtere kvantitativt i et spørgeskema.

Ekstern ekspertvurdering

Endelig har fondenes sekretariat for visse projekters vedkommende anmodet uvildige tredjeparter om at give deres vurdering af projektets resultater i lyset af de målsætninger for projektet, der på forhånd var udstukket.

I disse tilfælde er vurderingerne særskilt beskrevet under de enkelte effektvurderinger.

Promilleafgiftsfonden for landbrug